

centar uprkos različitim ciljevima povezuje zajednički neprijatelj. Neopozivo uključivanje holokausta kao integralnog sastavnog dela nemačke istorije u nemački identitet treba da spreči razvoj desnog ekstremizma, ali i da bude oružje protiv nastojanja konzervativaca da se podvuče crta. Vreme će pokazati koliko dugo će ova usmerenost povezivati različite antinacionalističke protivnike konzervatizma.

5. Finkelštajn debata: Holokaust industrija – banalizacija i skandalizacija prerade prošlosti.

Još u Goldhagen-debati 1996/97. deo rasprave vođen je oko obrazaca politizacije holokausta. Bilo je vidljivo pomeranje interesa istoričara sa holokausta kao događaja na njegovu obradu. U raspravama su učestvovali potomci žrtava ali i počinilaca, u Evropi i van nje. Sa izumiranjem neposrednih svedoka fašističkog terora nužno se prešlo sa "prerade prošlosti" na "preradu prerade" i analizu politizacije istorije. Pod odrednicom "holokaust" razvio se međunarodniteorijski i ideološki okvir za istraživanje i instrumentalizaciju genocida nad Jevrejima, koji se pođednako koristi u SR Nemačkoj, SAD i Izraelu. Polemike između naučnika u sredstvima javnog opštenja višestruko služe industriji javnog mnjenja: interes za skandalizacijom potiskuje traganje za istinitim saznanjem, naročito kod tema vezanih za masovna stradanja koja se lako politizuju otvarajući pitanja raznovrsnih naknada žrtvama. Mediji traže zaoštavanje gledišta, a ne višeslojnu analizu, pa su javne rasprave naučnika ugrožene gotovo nužnom skandalizacijom i banalizacijom. Finkelštajn-debata 2000/2001. primer je medijskog zaoštavanja ideologizacije istorije.

1.

Knjiga njujorškog politikologa Normana Finkelštajna "Holokaust industrija" pojavila se u Londonu polovinom 2000 (Finkelstein 2000). Ovim terminom pisac ne označava genocid nad Jevrejima nego, po analogiji sa Adornovim pojmom "kulturna industrija", ideološko-organizacioni konglomerat jevrejskih udruženja i lobista u SAD koji sećanja na nacistički zločin i jevrejsku patnju svojataju kao kulturni kapital da bi ga zloupotrebili u vlastite finansijske i političke ciljeve. Preoblikovano kao istorijski neuporediv događaj, istrgnuto iz istorije i sakralizovano, istorijsko masovno ubijanje pod imenom "holokaust" postalo je moralno sredstvo pritiska korumpativne američko-jevrejske elite u cilju: (1) podrške cionističkoj politici; (2) imuniziranja izraelskog imperijalizma protiv međunarodne kritike; (3) naplate preterane odštete žrtvama nacizma od švajcarskih banaka i nemačkih kapitalista (Finkelstein 2000). Holokaust, shvaćen kao istorijski transcendentna jevrejska žrtvena zajednica, postao je unosna osnova biznisa i civilna religija istovremeno. Nasuprot raširenoj kategoriji "sećanja", Finkelštajn u analizi koristi potisnute "robusne" kategorije (moć, interes, ideologija) razbijajući tekući posleideološki žargon. Odmah nakon objavljivanja u Londonu jula 2000. knjiga je dospela u središte debata u Evropi i SAD.

Ocena da je holokaust u osnovi ideološko oružje, bila je poznata još pre Goldhagen debate u kojoj je Finkelštajn uputio ovaj prigovor svom jevrejskom sunarodniku. Ni prigovor da je žrtva postala imuna na kritiku, ali da nije izbegla moralnu korupciju, nije bio nov. Kritikujući američku jevrejsku elitu da je posle rata "zaboravila" nacizam i holokaust, jer je podržala američku spoljnu politiku, u kojoj je SR Nemačka postala glavni poratni SAD saveznik protiv SSSR-a, Finkelštajn je podsetio na slično političko preusmeravanje antifašizma u antitotalitarizam. Pored ove globalne strateške računice, Jevreji se nisu protivili američkoj